

1101. Τὰ ξενικά κύρια ὀνόματα, τοπωνυμίες καὶ ἀνθρωπωνύμια, γεννοῦν, ὅταν θελήσωμε νὰ τ' ἀποδώσωμε ἑλληνικά, πολὺπλοκα ζητήματα μὲ τὶς ἀλληλοσυγκρουόμενες ἀπόψεις πού παρουσιάζουν καὶ μὲ τὴν ἀδυναμία μας νὰ ἐφαρμόσωμε ἓνα σύστημα. Οἱ λόγοι εἶναι πολλαπλοί: Ἀσυμφωνία προφορᾶς καὶ γραφῆς στὴν ξένη γλῶσσα, πολλαπλὴ προφορὰ εἴτε μέσα στὴν ξένη γλῶσσα εἴτε καὶ γιατί μεσολάβησε ἄλλη γλῶσσα πρὶν πάρωμε τὰ ξενικά κύρια· φθόγγοι ξενικοὶ ἀνύπαρχτοι στὰ ἑλληνικά ἢ πού ἀποδίνονται δύσκολα ἢ μόνο χοντρικὰ μὲ τὸ ἀλφάβητό μας (λ.χ. τὰ γαλλικὰ *ch, j, d - nd - nt*) (σελ. 36)· πολὺχρονη προφορικὴ ἢ καὶ γραπτὴ παράδοση στὰ ἑλληνικά καὶ ἀπόδοση κατὰ τὶς λέξεις μὲ διαφορετικὸ τρόπο. Καταντᾷ ἔτσι ὅχι μόνον δυσκολώτατο ἀλλὰ καὶ ἄσκοπο νὰ ἐπιδιώξῃ κανεὶς ἐνιαῖο σύστημα μεταγραφῆς. Τὸ σωστότερο εἶναι νὰ ἐφαρμοστοῦν οἱ ἀκόλουθε καθοδηγητικὲς γραμμές:

1102.— *Γιὰ ὅσα κύρια ἔχει καθιερωθῇ ἀπὸ καιρὸ μιὰ γραφὴ* (ἐξελληνισμένη) ἢ μιὰ ὀρθογραφία, *φυλάγεται αὐτὴ ἀμετάβλητη*: *Λιψία* (ὄχι *Λάιψιγκ*), *Ἑρρίκος*, *Μάκβεθ* (ἀγγλ. προφ. *Μακμπέθ*), *Σαίκσπηρ*. Ἐνας πρόσθετος ἀκόμη λόγος νὰ γίνῃ αὐτὸ εἶναι ὅταν ὁ τύπος τοῦ κύριου ὀνόματος εἶναι μὲ τὸ παραπάνω ξενότροπος: *Μὺνχεν—Μόναχο*, *Τουῖριχ—Ζυρίχη* ἢ ὅταν συνηθίζονται στὴν ὁμιλία πολλαπλοὶ ξενικοὶ τύποι (*Μπάζελ—Μπάλ—Βασιλεία*).

1103.— *Ὅσα ξενικά κύρια δὲν ἔχουν πάγια γραφὴ στὰ ἑλληνικά*, ὅσων ἡ ὀρθογραφία εἶναι εὐκόλο ν' ἀλλάξῃ ἢ ὅσα πρωτογράφονται, ρυθμίζονται, ὅσο εἶναι δυνατό, μὲ τὶς ἀκόλουθε ἀπόψεις:

α) Ὅταν στὴν ξένη γλῶσσα διαφέρουν ὀρθογραφία καὶ προφορά, τὰ ξενικά κύρια μεταγράφονται κατὰ τὴν περίστασιν, κατὰ τὴν προφορὰ ἢ κατὰ τὴ γραφὴ, ἢ καὶ κατὰ τὰ δυὸ μαζί: *Τολστόη(ς)* (προφ. *Ταλ-σιόι*), *Μασσαχουσέτι* (ἀγγλ. *Massachusetts*, προφ. *masat'sousels*).

β) Ὅταν τὰ ξενικά κύρια μεταγράφονται σύμφωνα μὲ τὴν ὀρθογραφίαν τῆς ξένης γλώσσας, ὀρθογραφοῦνται ἑλληνικὰ σύμφωνα μ' ἐκείνη, ὅσο αὐτὸ δὲν ἔχει ἀποτέλεσμα ν' ἀλλάξῃ καὶ ἡ προφορὰ τους:

1. Ἀντίθετα μὲ ὅ,τι γίνεται μὲ τὶς κοινὲς λέξεις ξένης καταγωγῆς, στὰ ξενικά κύρια ὀνόματα τὰ **u** (γαλλ.), **y, ai** ἀποδίνονται μὲ **υ, αι**: *Μυσσέ, Νέα Ὑόρκη, Βολταῖρος, Βερολῖν, Μποντελαῖρ*.

2. Τὰ ξενικά **ὅμοια σύμφωνα** ἀποδίνονται μὲ ὅμοια καὶ χωρὶς τοὺς περιορισμοὺς τῆς ἑλληνικῆς ὀρθογραφίας, πού ἀποκλείει δυὸ ὅμοια σύμφωνα στὸ τέλος τῆς λέξης ἢ μὲ ἀκόλουθο ἄλλο σύμφωνο (68): *Μυσσέ, Ροσσίνι, Σίλλερ, Μισισσιππής*. Ἔτσι καὶ *Στουτιγάρδη, Πίτι, Ρόσς*.

3. Δεν αποδίδονται με η, ω, τὰ φωνήεντα ἢ οἱ δίφθογγοι (ι), (ο) ποὺ εἶναι ἢ ποὺ θεωροῦνται μακρόχρονα, ἐκτὸς ἀπὸ μερικὲς λέξεις ποὺ καθιερώθηκαν ἔτσι παλιότερα: *Διδερό, Διδό(τος), Οὐάσιγκτον, Τυδόρ, Βουρβόνοι, Γλασκόβη — Πολωνία.*

4. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο, καὶ περισσότερο ἀκόμη, ἀποδίδονται με ι, ε, ο μερικὰ ξένα φωνήεντα καὶ δίφθογγοι, ποὺ μεταγράφονται συνήθως με η, ει, οι, αι, ω. Ἔτσι γράφονται με ι: *Γκρίγκ, Μπίκονσφιλντ* με ε: *Μοντρέ, Κέμπριτς* (ὅπως καὶ τὸ *κέκ*, ἀγγλ. *cake*) με ο: *Μιραμπό, Μπουαλό, Ρεομύρ(ος), Ρουσσό, Γκοτιέ, Μοπασσάν, Μπότλερ* (ὅπως καὶ τὸ *χόλ*, ἀγγλ. *hall*).

5. Τὸ ἀρχικὸ ξενικὸ **h** (πότε δασυπρόφερτο καὶ πότε ἄφωνο) ἄλλοτε ἀποδίδεται με τὸ χ καὶ ἄλλοτε δὲν ἀποδίδεται καθόλου: *Χάβερ, Χόγκοκ, Χυδεραβάδη, Χάνδεν, Χέντελ — Ἀβάνα, Ἑλβετία, Ἰσπανία, Ἑγελος.* Τὸ ἐσωτερικὸ *h* ἀποδίδεται με χ, ὅταν προφέρεται: *Μάνχαϊμ, Τέμπελχοφ (Tempelhof)* ἀλλὰ *Ὀνέ (Ohnet), Μακμαὸν (Mac-Mahon).*

6. Τὰ ξενικὰ **b, d, g** μεταγράφονται κατὰ τὴν περίστασι μπ, ντ, γκ ἀλλὰ καὶ β, γ, δ (ἰδίως σ' ἐξελληνισμένους τύπους) καὶ — τὰ τελικὰ — ἀκόμη καὶ με κ, π, τ: *Μπάντεν, Βάγνερ, Γερτρούδη, Βάδη, Σάδοβα, Κάρολμπαντ ἢ Κάρολμπατ, (Ford) Φόρτ.*

Τὰ ξενικὰ **mb, nd, ng** μεταγράφονται μπ, ντ, γκ ἢ καὶ γγ, κάποτε καὶ μβ, νδ: *Ρέμπραντ, Ἀμβουόργο, Σαγκάη, Λογκμπίτς, Σπρίγκφιλντ Ἀγγλία, Βεγγάζη, Βεγγάλη.*

Τὰ ξενικὰ **mp, nt, nk** μεταγράφονται μπ, ντ, γκ (ἢ καὶ νκ): *Σεμπλόν, Ἀμπέρ, Μόντε-Κάρλο, Κάντ, Φραγκφούρτη, Νανκίν, Λίνκολν.*

Τὸ τελικὸ **ng** μεταγράφεται συνήθως γκ: *Σέμεριγκ, Ρίγκ, Λέο-οιγκ, Μπράουνιγκ.*

Τὸ τελικὸ **nd** μεταγράφεται ντ: *Μπούντ, Ὀκλαντ, Πόρτλαντ.*

1104. Γιὰ τὴν περίστασι ποὺ θὰ θέλαμε ν' ἀποδώσωμε καὶ στὴ γλώσσα μας τὴν προφορά μερικῶν ξενικῶν φθόγγων, χρήσιμων γιὰ τὰ κύρια προπάντων ὀνόματα, θὰ μπορούσαν νὰ καθιερωθοῦν γιὰ τὰ γαλλικὰ *u, eu, ch, g*, τὰ ἑλληνικὰ *υ, ο* με μία ἢ δύο τελεῖς ἀπὸ πάνω τους: *ϋ, ὄ* καὶ *τὸ σ καὶ ζ* με μία ὀξεῖα ἐπάνω τους *σ', ζ'.* Ἐπίσης θὰ μπορούσαν νὰ χρησιμοποιηθοῦν, γιὰ τὴν ἀπόδοσι τῶν ἄρρινων *ö, g, d* (πρὸς 72 ὑποσημ.), τὸ *β, γ, δ*, ἔτσι ποὺ νὰ μὴ διαβά-ζωνται σὰ νὰ ἦταν ρινικὰ *μπ, γκ, ντ.*

1105. Ὅταν ἀποτεϊνόμεστε σ' ἐπιστημονικὸ κοινό, σὲ κείμενα ἐπιστημονικότερα, καὶ ὅταν πρόκειται γιὰ ὀνόματα ποὺ δὲν ἔχουν ἀκόμη πάρει ἑλληνικὸ τύπο, ἢ ὅσο τὰ μεταχειριζόμεστε με τὸν ξενικὸ τύπο, μπορούμε νὰ τὰ γράφωμε, ὅπως καὶ στὶς ξένες λέξεις, με τὸ λατινικὸ ἀλφάβητο: *Dante, Beethoven, Freud.*